NYA SVERIGE

EN ROMAN OM DE FÖRSTA SVENSKARNES LIF I AMERIKA

af Aivva Uppström

(Forts. fr. föreg. nr.)

Vid stranden, där det svarta vattnet sögs ned mot det dånande stupet, började vandrarne klättra ned utefter fallet på våta hällar och stenar. Det brusade och fräste öronbedöfvande, natten var mörk och vägen hal, men ingens fot slant. De voro här i bruset säkra för en spejares skarpa öra, och trädens skuggor slukade deras gestalter. Nedkomna, följde de stranden, till dess strömhvirflarne begynte mattas, hvarpå de stego ut i vattnet och summo öfver. På andra sidan rådplägade de åter hviskande. De öfverenskommo att mötas på samma ställe före daggryningen och bestämde signaler. Wirahehen frågade: "Hafva de eldrör?" — "Den hvite mannen har ett," svarade Alom, "men Maquas hafva båge, yxa och knif som vi." — "De äro dock fem man och ett eldrör mot oss tre," yttrade sachem och tillade i bjudande ton — han var flera år äldre än de andra: "Ingen strid, om ej för lifvet!"

Spejarne smögo vidare, Alom visade vägen. Då de varsnade eldskenet, skildes de och smögo krypande från hvar sitt håll mot lägret.

Rinowehan fann ett gömställe bakom en kullfallen trädstam. Det var oförväget nära lägret, blott omkring tio steg ifrån närmaste man. Men gräset växte högt däromkring, fallets brus, som här var mycket närmare, förtog alla småljud, och just de talande sutto med ryggen mot honom. Det var, som Alom sagt, fyra indianer och en hvit lägrade rundt kring elden. Den senare satt på en sten, och bredvid honom hukade en vilde på korslagda ben. Två andra sutto i samma ställning på andra sidan elden, medan ännu en, vaktposten, gick af och an, där skymningen vidtog. Stundom vandrade han rundt lägret, men det var en helt ung gosse, som tog sitt uppdrag mera sorglöst, än en erfaren krigare skulle vågat.

Den hvite mannen, som var klädd i en brun, nött jägardräkt, talade, då Rinowehan närmade sig. Denne lyckades ej uppsnappa något, men då han låg bakom stocken, sade den närmaste indianen med en djup, något sträf röst: "Santhichans jaga på andra stranden, och Mantas hafva slagit läger nära Sassachon. Min broder behöfver icke frukta något." Han talade holländska, och Rinowehan mindes tillräckligt däraf för att förstå det mesta.

Den hvite sade: "Säg kan jag då lita på att Maquas hjälpa oss, när vi angripa inkräktarne vid Pontaxat." — "En sachem har gifvit sitt ord, Maquas skola vara redo," var det stolta svaret. — "Bra, det är ett godt budskap jag bringar Stuyvesant, när jag återvänder till Manhattan. Minns då hvad jag sagt, vid början af nästa månhvarf segla holländska fartyg, fulla af hvita krigare, in i viken, då möta ni oss vid den förfallna skansen." — "Maquas sextio bästa krigare skola vara där." — "Blott ni ej få svårigheter med Lenni-Lenapes." — "De äro blinda och döfva," svarade indianen föraktfullt, "och äfven om de upptäcka oss, skola de ej våga angripa Maquas, som föras af sin största höfding. De äro kvinnor. Till och med de usla Minquas hafva besegrat dem." — "Hm," menade holländaren, "Minquas äro inga föraktliga motståndare, hvarken de eller Mantas, de senare böra ni akta er för på nedmarschen." — "Vi skola kringgå deras land." — "Godt! Och minns, ingen strid, förrän vi komma." — "Min broder skall hälsa den store höfdingen på ön vid hafvet, att Aquanohus följer hvarje hans bud." — "Han skall rikligen belöna dig därför," utbrast den hvite förtjust. "Det är godt, att I Maquas ej som de andra Delawarerna likt hundar krypen för de svenska inkräktarne." — Höfdingen svarade med eftertryck: "Maquas hafva alltid varit vänner till min broders folk, edra vänner äro våra vänner och edra fiender våra fiender. Våra bröder hata dessa hvite, hvarför skulle Maquas älska dem? Och de äro fattiga, så att de ej kunna gifva oss mycket för våra skinn, hvarför skulle vi då lida dem som grannar? De andra indianerna äro hundar men Maquas äro män. Den store höfdingen vill drifva bort de hvite från Pontaxat. Det är godt. Maquas' tomahawker äro lyfta." — "Det är bra", sade holländaren. "Nu vill jag sofva. Jag har en lång färd, många dagsleder öfver land till Manhattan." — "Min broder skall sofva. Aquanohus vakar, och i morgon skola Manquas ro honom i kanoten ned till Packquimensikilen, där stigen till Manhattan börjar vid stranden."

Höfdingen reste sig. Det var en högväxt gestalt, starklemmad men af härligt jämnmått. Vildhet och högmod afspeglades i ansiktet med dess höga, bakåtlutande panna, den breda, krökta näsan och den fasta munnen. Örnfjädrar i det svarta håret visade hans höfdingrang. Med en handrörelse bjöd han de andra indianerna att gå till hvila och öfvertog vakten.

Rinowehan begynte krypa bort, hvilket ej var ofarligt, nu då den berömde Maquashöfdingen själf vandrade rundt lägret och med sin bistra örnblick spejade i hvarje dunkel vrå och lyddes till hvarje skogens prassel. Rinowehan vågade blott varsamt röra sig framåt, när höfdingen var på andra sidan elden, och när denne kom gående åt hans håll, var det fara värdt, att han kunde stöta på den orörligt bidande spejaren. Men lyckan gynnade Rinowehan. Två gånger gick Aquanohus nära förbi honom, men upptäckte honom ej. Det kokade i den unge Minquas, när han ihågkom höfdingens föraktliga ord, och han kände sig frestad att kasta sig öfver honom, men han behärskade sig. När Aquanohus för tredje gången ljudlöst strök förbi åt hans sida, hade Rinowehan redan krupit långt undan, och då höfdingen vände sig åt annat håll, steg han upp och ilade till mötesplatsen, dit kamraterna snart kommo. De hade intet nytt att mäla, men Rinowehan omtalade ej hvad han hört. Tvärtom föregaf han, att det blott var fråga om smyghandel mellan holländare och Maquas, hvilken skulle hållas hemlig för svenskarne, och de båda Santhichans funno ej skäl att vidare bekymra sig om saken. De misstänkte intet och sågo i mörkret ej den hatfulla triumf, som glödde i Rinowehans ögon.

Alla tre begåfvo sig öfver floden tillbaka till sin lägerstad, och nästa morgon återvände de till stammen. Efter ankomsten dit tillkännagaf Rinowehan, att Naaman för länge saknat hans armars stöd och att han nu ville återvända till honom. Wirahehen bröt upp med honom dagen därpå, ty han skulle begifva sig till Zee Pentor, Mantas höfding, hvars nyss uppvuxna dotter han ämnade begära till hustru.

Åtföljda af Alom och två andra Santhichans-indianer foro de båda vännerna i en långsmal kanot, byggd af en med eld urhålkad cederstam. Solen hade just gått upp, floden låg i djup skugga mellan de höga stränderna. Blott ektopparna högst upp på västra stranden började lysa af förgyllande sken. Utmed östra strandens skogshöjder for kanoten pilsnabbt fram, medan de vana roddarne skickligt väjde för stengrund och kalumbestånd. Fort gick det nedför älfven, och mil efter mil tillryggalades, kanoten for förbi den ena kilmynningen efter den andra, förbi dungar af frukttyngda persike- och plommonträd, förbi blandskog af gran och lönn, ek och valnöt. Efter ett par timmar flög den utmed ön Tennako eller Matinnekonk, och omkring en mil längre ned nåddes den djupa fiskrika Rancoqveskilen i öster, hvarefter styrdes kurs nedåt mot ön Aqvikonaska. Sedan denna passerats, rodde indianerna förbi Wicacoas strand och nådde slutligen Timmerkilens mynning, där holländarnes Fort Nassau legat. Nu syntes ej mer ett spår däraf. Sedan det öfvergifvits efter Fort Casimirs byggande, hade indianerna ödelagt det, och elden hade förtärt blockhusens såväl som skansverkets stockar. Gräs och hampa växte redan öfver den öppna planen, som skogen snart åter skulle hafva i sitt våld. Från denna plats var det ännu fem mil till Christina.

I denna nejd bodde Mantasstammen, hvilken Wirahehen ämnade uppsöka. Santhichansindianerna landstego därför och försvunno inåt skogen, medan Rinowehan ensam rodde vidare. Då han blef allena, vek det lugna, slutna uttrycket från hans ansikte. Ett hånleende drog sig kring hans läppar, då han skådade åt västra stranden, där de svenska nybyggena vidtogo.

Varningen.

En kväll några dagar senare gick Elsa från Christina skans ned mot kyrkogården. Ett häftigt åskväder, som rasat på eftermiddagen, hade rensat och svalkat luften. Ännu stodo tjocka skyar på himlen, men månen sken mellan dem på det våta gräset, och det fläktade svalt och mildt från vattnet.

Den unga flickan gick i så djupa tankar, att hon ej, förrän den var helt nära, märkte en lång, mörkklädd skepnad, som kom emot henne. Då hon fick se den mötande, ville hon skynda förbi, men han ställde sig i vägen för henne. "Hvarthän så sent, Elsa", sade en barsk röst. — "Guds fred, mäster Lock," svarade hon ödmjukt, "jag går till mina föräldrars grafvar." — "Du borde ej gå så sent ute, det är trolltyg och häxeri i farten, jag såg en mörk skepnad följa dig, men så slukades den brådt af jorden." Hon vände sig om med en rysning, ingen syntes. "Edra ögon voro villade, mäster." — "Förvisso ej. Men det var ingen människa, vakta dig för djäfvulens anslag, han förföljer dig, som i ondt trots lösryckt dig från dem du bordt lyda i världen." — "Så taladen I ej, när I upptogen mig i edert hus," svarade hon harmfulldt. — "Du hade brådt att lämna det åter förliden sommar", sade han bittert. — "I veten godt hvarför", genmälde Elsa: — "I begärden mig till hustru, och då jag ej förmådde säga ja, hur mycket jag än visste mig vara eder tack skyldig, vorden I så enträgen, att jag räddes. Då gick jag till herr Rising, som redan tillförene erbjudit mig att komma och vårda hans döttrar." — "Och är du nu tillfreds?" — "Ja," suckade hon, "jag sörjer blott däröfver att I än bären agg till mig." — "Det skulle taga slut i den stund du gåfve vika och blefve min äkta hustru. Gör det och förgät din dåraktiga och förnedrande kärlek till vilden, som i trenne år låtit dig bida fåfängt." — "Nej", svarade hon med darrande läppar, "var jag än feg och öfvergaf honom, så har jag dock aldrig svikit min älskog och gifvit mig åt en annan och skall ej häller göra det. Men jag beder Gud för eder, mäster Lock, att I måtten åter blifva tillfreds samt tillgifva mig. Kunnen I då ej taga en annan kvinna? Det finns flera, som gärna skulle äkta er." — "Jag kan ej, då jag dagligen ser dig för mina ögon," framstötte han. Hon ryggade skrämd tillbaka och suckade därpå. "I unnen mig ej den fristad jag fått. Men det varder väl bättre med tiden," menade hon. "God kväll, mäster."

Hon ville gå förbi honom, men han grep tag i hennes ärm. "Nej, säger jag dig, vänd om. Jag såg djäfvulen förfölja dig." Hon ryste åter, men sade därpå: "Så många kvällar har jag vandrat i skogen eller vid kilen, och hvarken vilddjur eller människa eller djäfvul har skadat mig. Den intet ondt gjordt, behöfver ej rädas." — "Du får ej gå!" — "Det hafven I ej mer rätt att säga, blott herr Rising må tillstädja eller förbjuda mig," svarade hon och såg honom rakt i det fårade, stränga anletet. Lock tvekade, då drog hon sig lös och gick. Han såg obeslutsam efter henne, men vände sig strax om med en ed och gick mot skansen.

Elsa kom till föräldrarnas graf, knäföll vid den med knäppta händer och bad länge. Sedan stod hon upp, men gick ej. Månen drog till sig hennes blick, där den stod silfverglänsande ofvan en kedja af skugglika, spökbleka moln. Hon tyckte sig skåda in i fjärran världar, i det förflutnas månskensrike, i dödens nattliga land, dit hon äfven en gång skulle draga. Kylande dödslängtan smög sig in i hennes själ. Lifvet hade gifvit henne så föga lycka, framtiden hade intet att bjuda henne. Hvart skulle hon taga vägen, som med sin blotta åsyn vållade sorg, hvart hörde hon, den rotlösa, hemlösa, om ej till grafvens hvila, i hvilken åtrå och räddhåga och strid skulle utplånas. Sofva i mullen och glömma, medan anden frigjord sväfvade upp i den mörka stjärnsådda rymden.

Utan att veta det, vände Elsa sig om. Isande skräck kröp genom hennes lemmar. Några steg ifrån henne stad en mörk skepnad. Månljuset föll öfver bara skuldror och blottadt bröst, öfver djärfdt skurna drag, så orörliga som huggna i sten. Ansiktet var Rinowehans, men den oväntade uppenbarelsen verkade på henne som något öfvernaturligt. Hon trodde en sekund, att det var en vålnad. Rinowehan var säkert död, och hans ande syntes henne för att förkunna om sin bortgång och hennes eget snara slut.

Men nu tog gestalten ett steg framåt, och en klangfull, lifsvarm röst yttrade: "Känner Hvitblomman ej mer Rinowehan?" Elsa gaf till ett skrik och vacklade. Han var hos henne med ett språng och tog henne i sina armar. Hon lutade sig intill honom under en häftig, tårlös snyftning och dolde ansiktet vid hans skuldra.

Länge höll han henne sluten i sin famn, tills hon plötsligt lösgjorde sig. Men hon sjönk ned på grafkullens våta gräs, fattade hans händer och drog honom ned, så att han föll på knä bredvid henne. De sågo hvarandra länge och djupt in i ögonen. "Har du ändtligen, ändtligen kommit," mumlade hon. Han svarade: "Har Elsa väntat mig? Du gick dock själf bort från Rinowehan..." hans ögonbryn rynkades. — "Hela mitt lif vill jag göra bot därför, om du blott tillgifver mig," utbrast hon lidelsefullt. "Ack, min vän, jag har lidit hårdt straff, därför att jag svek dig. Sorgen har varit min spis och tårar min dryck. Ut i världen måste jag fly, hemlös går jag från den ena till den andra och vet ej hvart jag slutligen skall taga vägen. Jag har så mycket att förtälja dig. Vet, att änskönt jag ej vågade hålla fast vid dig, kunde jag ej helt svika dig och blifva en annans. Därför flydde jag från Techoherassi till mäster Lock, och från Lock har jag kommit till guvernören, herr Rising..." — "Jag vet det," afbröt Rinowehan, "mina unga män hafva förtalt det, och nu vet jag äfven hvarför. Rinowehan hörde hvad Hvitblomman talade till den svartklädde." — "Hvar var du då, ej såg jag dig?" — "Rinowehan han låg i gräset, han såg Elsa träda ut ur porten och följde henne." — "Åh, då var det dig, mäster varsnade!" — "Ja." — "Han trodde sig se en ond ande." — "Hans ögon sågo Rinowehan, men en ond ande har i dessa dagar gått vid min sida." — "I Herrens namn, hvad menar du?"

Indianen lyfte handen. "Må hvitblomman höra," sade han högtidligt. "I början af nästa månhvarf skola skepp segla uppför Pontaxat, med många krigare af det folk I kallen de holländske, och de skola strida med Elsas bröder för att döda och bortdrifva dem."

Elsa sprang up. "Det kan ej vara sant!" utropade hon. — "Rinowehan talar nu med en tunga", svarade henne, som äfven stigit upp. Han berättade henne utförligt hvad som händt vid Santhichan, och hon lyssnade blek med spänd uppmärksamhet. Han fortfor: "Sedan Rinowehans öron förnummit de ord som talades vid Maquas eld, gladdes han, som han ej gjordt på flera år, ty nu skulle han få hämnd på de hvite, som förolämpat honom, utan att Minquas behöfde bryta det förbund de ingått med dem. Han log, då han tänkte, att eldrörens kulor skulle fälla blekansiktena och elden bränna deras hus. Därför sade han intet till sina vänner och begaf sig strax till Naaman, ty han ville genom lögner locka denne att genast draga upp till bergen, så att Minquas ej skulle hinna hjälpa blekansiktena. Men då Rinowehan rodde nedför älfven, talade två röster i hans öron, den ena sjöng om hämnd, men den andra påminde om den vänskap som alltid rådt mellan Minquas och de hvite, om det löfte Naaman gifvit, att om en fara hotade dem, skulle indianerna hviska en varning i deras öra. Och hvad höfdingen lofvat, måste hvar Minqua hålla. Rinowehan mindes äfven ord som han länge glömt, men hvilka den store läraren talat till honom. Och han visste, att Naaman skulle sörja öfver sina vänners död och förbanna Rinowehan, som ej varnat dem. De båda rösterna skreko så högt mot hvarandar, att Rinowehan ej kunde sofva på natten, och hans själ var som ett barns, det ej vet hvad det vill. Så begynte han tänka, att när de hvite stredo med hvarann, kunde han törhända röfva bort Hvitblomman med våld. Då gick han bort från Minquas läger hit till de stora husen för att utspana allt på förhand, och han hoppades kunna springa ifrån rösterna. Men de ropade alltjämt i hans öra. Ännu när han smög i Hvitblommans spår, visste han ej, om han skulle varna henne eller genast föra bort henne eller stöta sin knif i henne." Elsa ryggade skrämd tillbaka, men han sade mildt: "Må Hvitblomman ej frukta mer, när Rinowehan åter höll henne i sina armar, teg den onda rösten och blott den goda talade." — "Och nu?" sporde hon skyggt. — "Nu har Rinowehan talat, nu tiga båda rösterna, och hans själ är lugn."

Flickan räckte honom handen och sade varmt: "Haf tack, Rinowehan. Men kom nu, jag skall föra dig till guvernören, han bör ofördröjligen få höra ditt budskap." Hon ville gå, men den unge indianen kvarhöll henne. "Ännu ett ord må Elsa höra." — "Hvad då?" — "Nu skola eldrör och knifvar lyftas, kulor skola flyga kring. En af dem kunde träffa Elsa, hon är ej trygg hos sina bröder. Må hon därför, sedan Rinowehan talat med den store höfdingen, följa med till Minquas. I deras bergfäste är hon säker. Kom Elsa, Rinowehan älskar dig och vill föra dig till sin wigwam, innan han går att strida för dina bröder."

Elsa ryckte till och pressade handen mot bröstet. Rinowehan ville draga henne till sig, men hon drog sig undan och hviskade med sänkt hufvud: "Nej, nej, det kan jag ej." — "Hvarför icke?" frågade Rinowehan bittert besviken. Och då hon teg, bröt han ut med på nytt upplågande vildhet: "Tala ej! Rinowehan vet, att Hvitblomman föraktar hans mörka hud, till att vara hennes hund är han god nog, men hon blyges att lefva i hans wigwam!" — Nej, nej!" — "Hon talar med klufven tunga!" — "Nej men för Guds skull hör mig då," utropade hon ångestfullt, "låt mig tala, älskade!" Han såg på henne med dystert hot. Hon letade med nedslagna ögon efter ord, men så blickade hon upp och sade: "Om Senecas eller Susquhanas skulle komma och strida mot Minquas, hvad skulle du då göra? — "Rinowehan skulle möta dem med sina krigare." — "Godt, nu komma holländarne att strida med mina bröder, då bör jag vara hos dessa". — "Men Hvitblomman är en kvinna, hon kan ej strida." Elsa smålog: "Vet du icke, att vi kvinnor här alla förstå att sköta en bössa för att i nöd kunna fälla en fiende. Men äfven om det ej kommer därhän, så behöfvas vi väl att vårda de sårade, laga maten och annat mera. Min plikt är nu att stanna hos mitt folk. Se, Rinowehan, då du för ett år sedan var med Naaman på Printzhof, kom jag dit i hemlighet för att få möta dig, men jag tordes ej visa mig för dig och vände hem. Och min ånger vardt bitter som döden. Då lofvade jag mig, att aldrig mer vika för fegheten, utan fastmer gå rakt emot det jag fruktade. Visst rädes jag krigets fasor, därför bör jag möta dem. Min plikt är hos mitt folk." Hon tystnade och drog efter andan, därefter vände hon ansiktet mot månskenet och fortfor: "Krig och olycka, törhända döden, nalkas mig och de mina, då är ej tid att tänka på älskog. Här vid grafvarna svär jag att förgäta allt dylikt så länge mitt folk behöfver mig."

Hon vardt tyst. Rinowehan stirrade på hennes bleka, månbelysta anlete och ögonen, som tycktes se långt in i fjärran världar. Han vågade ej motsäga henne. Hon syntes honom plötsligt vara en annan, en större, än den han förut kändt. Och han var ej mer mannen, som ägde makt öfver kvinnan, utan vilden, som i skygg vördnad böjde sig för ättlingen af en högre begåfvad ras. Detta tedde sig för honom så, som talade hon af öfvernaturlig ingifvelse, som Manitto själf talade genom henne.

Då Rinowehan teg, vände sig Elsa mot honom. Hon såg honom rakt in i ögonen och märkte, att han var halft kufvad och tvekade. Hastigt fruktande att hon skulle förlora sitt öfvertag sade hon: "Kom, Rinowehan!" och gick mot grinden. Han följde henne utan ett ord. (Forts.)

Farm och hem.

KON, SOM SKALL KALFVA.

Kalfkon måste gifvas särskild tillsyn och vård under de närmaste månaderna före kalfningen. Hon bör gifvas en speciell ration, så att hon får styrka och kommer i god kondition. Man har medelst försök utrönt att en fjärdedel hvetekli och tre fjärdedelar corn shops är en god sammansättning för den dräktiga kon, när hon därtill gifves klöfver, alfalfa eller timotejhö. Det är aldrig bra att låta kalfkon gå länge ute kring halmstacken eller på majsstjälkfältet och fylla sig med groffodret där. Om hon, innan hon släppes ut, gifves en god portion kornfoder af något slag och något hö, är det ej fara för att hon förgluper sig på halmen eller majsstjälkarna. Hon måste emellertid hållas skyddad från blåst och annat ruskväder.

Då tiden för kalfningen närmar sig, bör kalfkon afskiljas från de öfriga större husdjuren. En mula eller häst kan få det infallet att jaga henne när hon är som tyngst i kroppen, och om hon då faller eller försträcker sig, kan det lätt gå illa för både henne och kalfven. Eller en annan ko kan stånga henne. Inte häller svinen böra få vara i hennes närhet, allraminst omedelbart före och under kalfningen, ty svinen ha en ful benägenhet för att oroa, ja bita både ko och kalf vid det tillfället.

HÄSTEN OCH AUTOMOBILEN.

Den store tyske filosofen Schopenhauer yttrade för 90 år sedan: "Uppfinningarna och bruket af modärna maskinerier kommer naturligtvis att betyda en stor förminskning i antalet hästar".

Äfven de stora filosoferna kunna emellertid misstaga sig; någon har t. o. m. sagt att "det värsta med stora tänkare är att de så ofta tänka orätt".

Enligt uppgift från The United States Department of Agriculture ökades antalet hästar i Förenta Staterna under år 1912 med 58,000 stycken, 1913 var ökningen 395,000. Detta synes inte tyda på att hästen tillhör "the passing show".

Det är knappast troligt att lastautomobilerna någonsin komma att uttränga hästarna i vår affär, skrifver en stor transportfirma. Till belysning häraf lämnar den följande exempel. För resa till och från fraktstationen behöfves i medeltal 15 minuter med ett hästspann med 7½ minut med en "motor truck". Lastningarna vid stationen kräfver från en till tre timmar. I regel göra båda fyra resor per dag, och lastautomobilen sparar in endast omkring 60 minuter. Kapitalet som nedlagts kan uppskattas till $30,000 för trettio tvåspann med utrustning och $81,000 för 27 lastautomobiler.

BARNEN OCH HEMMET.

De föräldrar, som ej vänja barnen att trifvas i hemmet, ådraga sig ett stort ansvar, skrifver en mor, som själf har en barnaskara och vet hvad hon talar om. När man går på gatan sent på kvällen, kan man alltför ofta se barn i olika åldrar och af alla samhällsklasser vistas ute. Trots att hemmet är en af de mest fostrande krafter vi äga, låter man barnen drifva omkring på gatorna, där de ej alltid göra och höra det, som är rätt och efterföljansvärdt.

Ett hem skall samla i stället för att sprida. När kvällen kommer och far hemkommit från sitt arbete, spisar man sin kvälsvard under muntert samspråk. Efter måltiden och då de minsta barnen lagts i säng, läser far eller en annan af familjen högt ur t. ex. tidningen medan mor och flickorna syssla med sina handarbeten och gossarna med sin slöjd. Eller man talar om, hvad man hört eller lärt under dagens lopp. Sång och lek får ej häller försummas. Golfmattan bör aldrig vara för fin att leka på. De unga behöfva glädje och förströelse och hvad är naturligare än att de skola få detta i hemmet. Finna de ej hugnad där, hvar skola de då finna den? Äfven far och mor skola njuta af att roa sig och de unga alltibland. Om man ordnar tiden väl, så får man tid till mycket under veckans kvällar. På ett par tre timmar hinner man med ett långt program af föreläsning, läsöfning, sång, samtal o. s. v.

Gör hemmet ljust och trefligt och låt barnen leka. Ett hem, hvari kärlek och glädje råda, blir ett lyckligt hem för både föräldrar och barn. Ett sådant hem sätta barnen värde på och då de en gång själfva grunda hem och få barn, går lärdomen i arf.

TÄNDERNA OCH DERAS BEHANDLING.

Populärt framställdt af
dr. T. G. Moxnes, Winnipeg.

(För Svenska Canada-Tidningen).

III.

Tänderna och deras näring.

Kroppens hälsa beror till stor del på tändernas hälsa, såsom jag omtalade i min förra artikel. För att hålla så väl kroppen som tänderna i godt skick, är därför näringen mycket viktig.

Tänderna själfva säga oss, hvad vi skola äta. Som vi veta uppdelas däggdjuren i två grupper: köttätare (Carnivore) och växtätare (botanivore).

Tänderna på den ena gruppens djur skilja sig från tänderna på den andra gruppens.

Den första gruppens tänder äro speciellt gjorda att rifva och skära födan. Den andra gruppens tänder, som lefver på växtämnen, äro speciellt gjorda att mala födan. Människans tänder äro en kombination af båda. Hon har tänder att skära födan med (framtänderna) och tänder att mala den med (bicuspidats och molars). Därför är det lätt att förstå, att människan skall lefva af blandad föda, kött och växtämnen. Jag vill naturligtvis icke diskutera med vegetarianerna, ty tänderna enbart äro icke tillräckligt bevis på den rätta födan.

Köttätaren har mycket korta tarmar, medan växtätaren har längre, hvilket bevisar de båda olika näringsämnena.

Jag vill här i förbigående nämna, att för mycket användande af bär och frukt är farligt för tändernas emalj på grund af den syra, de innehålla. För mycket sötsaker för barnen är farligt.

Jag vill med nöje besvara alla frågor i samband med denna serie. Adr. 630 Main st., Winnipeg.

COAL
J.G.HARGRAVE & CO. Ltd
WHOLESALE & RETAIL
334 MAIN ST
WINNIPEG
WOOD

En kärkommen hälsning till
GAMLA LANDET

kan ni sända edra släktingar och vänner i Sverige genom att för dem prenumerera på Svenska Canada-Tidningen, som till Sverige kostar endast $2.00 om året.

Ni kan vara förvissad om, att edra kära därhemma skola glädja sig öfver denna lilla uppmärksamhet från eder sida. De skola med största intresse taga del af allt, som rör det land, där ni bor och förtjänar edert uppehälle. De skola njuta af den läsning, som Svenska Canada-Tidningen bjuder sina prenumeranter.

DRÖJ ICKE! Insänd $2.00 idag, så skola vi ombesörja, att någon af edra släktingar eller vänner regelbundet får en hälsning från eder i form af Svenska Canada-Tidningen.

Uppgif namn och adress tydligt!

Svenska Canada-Tidningen
325 LOGAN AVENUE, WINNIPEG, MAN.

Våren är Kommen

Nytt och modernt lager af
HATTAR
passande för säsongen.

Personlig uppmärksamhet gifves hvarje köpare.

Glöm icke att besöka mig, när ni skall ha en ny hatt!

Mrs. C. H. Larsons
Hattaffär
287 Logan Ave., Winnipeg.

ETT BREFKORT MEDFÖR EN STOR ILLUSTRERAD KATALOG.

EFTERSKRIF VÅR SPECIELLA UTSÄDESPUBLIKATION.

McKENZIE'S QUALITY SEEDS

Det finnes ett utsädeshus af kvalitet i Canada
Det finns ett utsädeshus med snabb betjäning
Det finns ett utsädeshus, som är det största i västra Canada.
Det finns det största utsädeshuset i västern.
Det finns det bäst utrustade utsädeshus i västern.
Det finnes det bäst organiserade utsädeshus i västern
Det finnes utsädeshus med hederlig behandling.
Det finnes utsädeshus med bästa läge.
Ni får garanti för rent utsäde

Utsäde speciellt valdt för västern.
Utsädet, som går bäst i västern.
McKenzie's är utsäde som är upp till namn och typ.
Alting för trädgård, fält och gräsplan.
Utsädet som varar verkligt länge.
Utsädet som växer från början.
Utvalet af det mest kritiska och utvalda.
Utvalet af det mest omsorgsfulla och ekonomiska.
Dess märkliga öfverlägsenhet är enastående.

BRANDON Manitoba A. E. McKENZIE CO., LTD. CALGARY Alberta

EFTERSKRIF VÅR SPECIELLA UTSÄDESPUBLIKATION.